

KONFLIKTY MIĘDZY DZIEĆMI I SPOSOBY ICH ROZWIĄZYWANIA

Konflikty są częścią ludzkiego życia i występują zarówno wśród osób dorosłych, jak również wśród dzieci. Oprócz znanych, złych stron konfliktu ma on też swoje dobre strony, uczy bowiem dzieci rozwiązywać problemy oraz wczuwać się w sytuację drugiego człowieka. Ważne jest tutaj twórcze rozwiązywanie konfliktu. Podczas sytuacji konfliktowej istotne jest, aby uświadomić dziecku, że, np. odmienne zdania są zupełnie czymś naturalnym, tak samo jak odmienny jest każdy z nas, np. różnimy się wyglądem, charakterem, co innego nas interesuje. Nie ulega wątpliwości, że dziecko w wieku przedszkolnym, które jest pozostawione w konflikcie samo, nie zrozumie jego pozytywnego znaczenia. Owszem poradzi sobie ono, np. z kłótnią z rówieśnikiem, jednak nie zawsze samodzielnie jest ono w stanie przemyśleć czy też zrozumieć sytuację konfliktową. Istotną rolę pełnią tutaj zarówno postawy rodziców, jak też nauczycieli. Chodzi głównie o reakcję osoby dorosłej na dziecięce kłótnie - Czy pozwalamy dzieciom samodzielnie rozwiązać problem czy może od razu interweniuujemy sami?

Wiek dzieci jest także istotny podczas sytuacji konfliktowej. Każdemu dziecku, tak samo jak dorosłemu towarzyszą podczas wystąpienia konfliktu pewne emocje, których ciężko jest unikać. Dziecko trzyletnie trudniej radzi sobie z tymi emocjami, starszakowi przychodzi to łatwiej, ponieważ potrafi lepiej zapanować nad sobą.

Młodsze przedszkolaki wchodząc do nowej, nieznanej grupy przedszkolnej zaczynają funkcjonować w całkowicie odmiennej dla siebie sytuacji, co przyczynia się do zwiększenia u nich poziomu stresu. Poza tym układ nerwowy małego dziecka nie jest jeszcze w pełni dojrzały. Trzylatek nie potrafi jeszcze właściwie współpracować z rówieśnikami, nie zawiera jeszcze tzw. „przyjaźni na lata” dlatego łatwiej mu pokłócić się z rówieśnikiem, zabrać mu zabawkę, popchnąć itp. Dlatego istotne jest nauczenie dziecka właściwego komunikowania swoich potrzeb i radzenia sobie ze złymi emocjami.

Stwierdzić można zatem, że starsze dzieci lepiej radzą sobie z konfliktami. Przedszkolaki lepiej się znają, zawierają przyjaźnie, znają już dobrze zasady obowiązujące w domu jak też w przedszkolu (najlepiej jeśli są one spójne). Potrafią współdziałać w grupie. Jeśli dochodzi do konfliktów to zwykle trwają one krócej.

Dziecięce konflikty mogą przybierać różną formę. Te bardziej widoczne to, np. sprzeczki czy nawet bójkę. Część dzieci przeżywa konflikty skrycie, są one trudniejsze do zaobserwowania. Mogą się przejawiać w dolegliwościach fizycznych, np. ból głowy, brzucha, niechęć do spotkania z rówieśnikiem, z którym dziecko jest w konflikcie, niechęć do przedszkola. Konflikt może przejawiać się poprzez przekomarzenie się, obrażanie się na siebie, obrażanie siebie nawzajem.

Przyczyny powstawania konfliktu wśród dzieci.

Wiek przedszkolny to dość długi okres dla dziecka. Przez ok. 3-4 lata przedszkolak uczy się działać w grupie oraz współpracować z rówieśnikami.

Do sytuacji konfliktowych dochodzi najczęściej podczas zabaw gdzie brane jest pod uwagę pierwszeństwo, np. kto będzie szedł w pierwszej parze podczas spaceru, kto będzie prowadził „maszynistą w pociągu” do łazienki, kto będzie rozdawał karty pracy kolegom/ koleżankom. Do kłótni dochodzi często podczas zabawy konkretną zabawką, np. nową lalką (niejednokrotnie dzieci chcą bawić się tą samą zabawką, gdy zauważą, że inne dziecko z grupy je wzięło). Dużą rolę odgrywa tutaj to, że dzieci w wieku przedszkolnym często naśladują siebie nawzajem i chcą bawić się, np. w tą samą zabawę tą konkretną zabawką.

Do nieporozumień dochodzi również w innych sytuacjach, np. podczas nie przestrzegania ustalonych zasad obowiązujących w przedszkolu czy też domu rodzinnym. Dziecko wówczas nie wykazuje chęci współdziałania, buntuje się, np. płacząc, krzycząc, uciekając, tupiąc nogami.

Podstawowe zasady dla rodziców oraz nauczycieli pomocne przy twórczym rozwiązywaniu konfliktów:

- Zachęcaj dziecko (dzieci), aby mówiło(ły) otwarcie o swoich uczuciach, nie tylko podczas wystąpienia konfliktu, ale także w każdej sytuacji po to, żeby emocje nie stały się trudnym tematem tabu,
- Rozmawiaj z dzieckiem o braniu odpowiedzialności za swoje działania w konflikcie. Dzieciom wielokrotnie trudno jest „przyznać się” do konkretnych, niewłaściwych zachowań. Nie chodzi tutaj o szukanie winnego, ale rozumienie swoich działań.
- Szukaj wspólnie z dzieckiem sposobów na rozwiązanie problemu w taki sposób, żeby dziecko nie wstydziło się wyrażać swoich pomysłów. Nie krytykuj dziecko, lecz go wspieraj w poszukiwaniu rozwiązań,
- Postaraj się o to, żeby dziecko nie skupiało się tylko na winie drugiej osoby, żeby nie szukało na siłę tzw. kozła ofiarnego, tylko dlatego, żeby wyznaczyć kogoś do ukarania.

Kilkulatkowi bowiem trudno stwierdzić, po czyjej stronie leży wina za powstanie konfliktu. W tej sytuacji lepiej porozmawiać z dzieckiem o tym, co czuje ono w tej konkretnej sytuacji. Po rozmowie i uspokojeniu emocji łatwiej będzie dziecku opowiedzieć całe wydarzenie,

- Warto też po zażegnanym konflikcie wrócić do tematu konfliktu, nie po to, aby wytykać/ wypominać dziecku niewłaściwe zachowanie, ale przede wszystkim po to, aby dać dziecku możliwość zrozumienia, co się tak naprawdę wydarzyło i dlaczego tak się stało.

Opracowanie: Joanna Sasiela na podstawie artykułu Anny Jankowskiej „Twórcze rozwiązywanie konfliktów między dziećmi” (Blżej Przedszkola 2.185/2017)